

20.11.2018

POL-2018-51331

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

Viite: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi Valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Poliisihallituksen lausunto

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta. Esitysluonnoksessa lakiin ehdotetaan lisättäväksi muun muassa Valtiokonttorin tiedonsaantioikeutta koskeva säännös. Poliisihallitus esittää lausuntonaan seuraavaa:

Esityksen perusteluissa todetaan, että Valtiokonttori toimii korvausasioissa valtion etua ja oikeutta valvovana valtion asiamiehenä. Valtiokonttorin tiedonsaantioikeus perustuu sen toimivaltaan valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain soveltamisalaan kuuluvassa korvaustoiminnassa, eikä Valtiokonttorin oikeudesta saada tietoja ole erikseen säädetty. Esityksen mukaan lain 3 §:n ehdotetut muutokset selkeyttäisivät vahingonkorvausvaatimusten käsittelyä sekä Valtiokonttorissa että vahingon aiheuttajaksi esitetyssä viranomaisessa.

Poliisihallitus toteaa, että valtioon kohdistuvien vahingonkorvausvaatimusten käsitteleminen on ollut pääosin valtiokonttorin tehtävänä 1.1.2015 alkaen. Poliisihallitus katsoo, että lain 3 §:n muutosehdotus on vallitsevan oikeustilan mukainen ja sitä selkinnyttävä ja lähinnä tekninen.

Ehdotetun 3 §:n uuden 2 momentin mukaan Valtiokonttorilla olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus pyynnöstä saada maksutta valtion viranomaiselta sen hallussa olevat valtion edun valvomiseksi välttämättömät asiakirjat ja muut tiedot. Tietoa ei tarvitse antaa, jos se on salassa pidettävä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 1, 2, 5, tai 7—11 kohdan perusteella.

Esityksen perusteluista ei tarkemmin ilmene, miksi juuri nämä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohdat on tarkoitus rajata Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuden ulkopuolelle. Nykyisellään muotoillun ehdotuksen mukaan tiedonsaantioikeus puolestaan jäisi esimerkiksi poliisille ja muille esitutkintaviranomaisille ja syyttäjälle sekä tarkastus- ja valvontaviranomaisille tehtyihin ilmoituksiin rikoksesta, esitutkintaa ja syyteharkintaa varten saatuihin ja laadittuihin asiakirjoihin (3 kohta) sekä poliisin ja muun esitutkintaviranomaisen rikosten ehkäisemistä tai niiden selvittämistä varten ylläpitämiin rekistereihin (4 kohta). Poliisihallituksen

käsityksen mukaan asiassa olisi perusteltua arvioida tarvetta rajoittaa salassa pidettävän tiedon luovutusta myös edellä mainittujen tietojen osalta.

Edellä mainituilla julkisuulain kohdissa tarkoitettulla salassapidolla on tietty tarkoitus esimerkiksi rikosten ehkäisemisen tai selvittämisen turvaamiseksi. Poliisihallituksen käsityksen mukaan valtioon kohdistuvan vahingonkorvausvaatimuksen käsittelyn yhteydessä julkisuulain salassapidon tarkoitusta ei tule vaarantaa. Tietyissä tilanteissa vahingonkorvausvaatimuksen esittämisellä voidaan pyrkiä keinotekoisesti luomaan tilanne, jossa vaatimuksen esittäjä pyrkii näennäistä asianosaisasemaansa hyväksikäyttäen saada vahingonkorvausprosessin kautta sellaisia tietoja esimerkiksi vireillä olevasta esitutkinnasta tai poliisin rekistereistä, joita tälle ei muutoin olisi aiheutta tai velvollisuutta luovuttaa. Asiassa tulee näin ollen varmistaa, ettei vahingonkorvausasia muodosta kiertotietä saada viranomaisen tietoa, joka muutoin olisi salassa pidettävää. Edellä kuvattu tilanne voisi konkretisoitua tilanteessa, jossa Valtiokonttori on pyytänyt viranomaiselta selvitystä, johon on liitetty salassa pidettäviä tietoja ja joista Valtiokonttori sittemmin pyytää hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaista asianosaisen selitystä.

Poliisihallitus toteaa lopuksi, että kyetäkseen hoitamaan lakisääteistä tehtävänsä, Valtiokonttorilla tulee olla oikeus asian ratkaisemiseksi tarvittaviin tietoihin. Toisaalta samalla on varmistuttava, että vahingonkorvausprosessin kautta salassa pidettävät tiedot eivät päädy oikeudetta asiaan osallisille. Mikäli Valtiokonttorin tiedonsaantia rajoitetaan, valtion vahingonkorvausasioiden hoitamisessa syntyy epäselvä oikeustila, jossa asian käsittelemiseksi tarvittava tieto ja toisaalta tarvittava toimivalta ovat eri viranomaisilla. Tämä epäselvyys tulisi lakimuutoksessa ratkaista esityksessä ottaen huomioon, että hallintoasian siirto toisen viranomaisen ratkaistavaksi esimerkiksi valtakirjoin ei ole mahdollista.

Joka tapauksessa tulee varmistua, että Valtiokonttorilla on resurssit käsitellä ja vastaanottaa eri salausluokkia koskevaa tietoa.

Poliisijohtaja

Janne Paavola

Poliisiylitarkastaja

Pekka-Matias Väisänen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 20.11.2018 klo 10:02. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi

Sisäministeriö, poliisiosasto / Poliisitarkastaja Jari Pajunen
(jari.pajunen@intermin.fi)
Neuvotteleva virkamies Jarmo Huotari (jarmo.huotari@vm.fi)

